

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการประกัน
คุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
พระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2

สมหวัง อาลัยญาติ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ธันวาคม 2551

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการประกัน
คุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
พระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2

สมหวัง อาลัยญาติ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ชั้นวาคม 2551

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

THE STUDY OF THE RELATIONSHIP BETWEEN THE LEADERSHIP OF SCHOOL
ADMINISTRATORS WITH EDUCATIONAL QUALITY ASSURANCE
IN SCHOOL UNDER OFFICE OF PRANAKHON SI AYUTTHAYA
EDUCATION SERVICE AREA 1 AND 2

SOMWANG ALAIYAD

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Educational Administration
Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

December 2008

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2

โดย นายสมหวัง อาลัยญาติ

สาขา การบริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.ชิตชัย สนั่นเสียง

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์กาญจนา รุ่งราตรี

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(ดร.อมรรัตน์ สนั่นเสียง)

..... กรรมการ

(ดร.ชิตชัย สนั่นเสียง)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กาญจนา รุ่งราตรี)

..... กรรมการ

(ดร.ภูชงค์ วัฒายุ)

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

.....อธิการบดี

(รองศาสตราจารย์สุวิทย์ เทียรทอง)

ธันวาคม พ.ศ. 2551

สมหวัง อาลัยญาติ. (2551). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).
พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. อาจารย์ที่ปรึกษา :
ดร.จิตชัย สนั่นเสียง, ผู้ช่วยศาสตราจารย์กาญจนา รุ่งราตรี.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 214 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามและทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำมากที่สุด 2 รายการคือ ภาวะผู้นำทางจริยธรรมและภาวะผู้นำการมีส่วนร่วม ส่วนรายการที่ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก 4 รายการเรียงตามลำดับ คือ 1) ภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง 2) ภาวะผู้นำทางการสอน 3) ภาวะผู้นำการบริหารจัดการ และ 4) ภาวะผู้นำที่ต้องการแก้ปัญหา
2. ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความเห็นว่าผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ คือ 1) มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษา 2) มาตรฐานด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ 3) มาตรฐานด้านการเรียนการสอน และ 4) มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน
3. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ($r = .578$) และตัวแปรทั้งสองมีความแปรปรวนร่วมกันประมาณร้อยละ 33

Somwang Alaiyad. (2008). **The Study of the Relationship between the Leadership of Schools Administrators with Educational Quality Assurance in School under Office of Phranakhon Si Ayutthaya Education Service Area 1 and 2.** Master Thesis M.Ed. (Educational Administration). Phranakhon Si Ayutthaya : Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. Advisory Committee : Dr.Chidchai Sananseang, Assistant Professor Kanchana Rungratri.

ABSTRACT

The purpose of the research was to study the leadership of the school administrators, examine the results of the internal quality insurance of schools, and to study the relationship between the leadership of the school administrators and the results of the internal quality insurance of schools under the offices of Phranakhon Si Ayutthaya Education Service Area 1 and 2. The sample group consisted of 214 school administrators. The tool used in the data collection was a questionnaire. The statistical analysis was performed by mean, standard deviation and Pearson's Coefficient Correlation.

The findings indicated that :

1. Overall, the leadership of the school administrators was at a high level. The two highest lists morality leadership and participatory leadership. The four lists of the leadership of school administrators were at high level as follows : 1) changing leadership, 2) teaching leadership, 3) administrative leadership, and 4) problem solving leadership.
2. Overall, the school administrators agreed that the results of the internal quality insurance of schools were qualified at a high level, ranking as follows : 1) administration and management standards, community development of learning standards, 3) teaching and learning standards, and 4) student quality standards.
3. The leadership of school administrators related to the results of the internal quality insurance of school at a significant level of .05. The relation was at a moderate level ($r = .578$), and the two variables had covariance for 33 percent.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ ด้วยความเมตตากรุณาช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ ดร.ชิตชัย สนั่นเสียงและผู้ช่วยศาสตราจารย์กาญจนา รุ่งราตรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ซึ่งได้ แนะนำ เชื่อมโยงข้อคิด วิธีปฏิบัติต่างๆ ของการวิจัย ขอขอบพระคุณประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ดร.อมรรัตน์ สนั่นเสียงและคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ดร.ภุชงค์ วัฒนา ที่กรุณาให้คำแนะนำ และข้อคิดที่เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะและแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ของเครื่องมือในการวิจัย ขอขอบคุณผู้บริหารสถานศึกษาที่เสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามขอขอบคุณ คุณอารมย์ อาลัยญาติ คู่ชีวิต และลูก ๆ ที่คอยห่วงใยและให้กำลังใจมาตลอด ขอขอบคุณ พัทรินทร์ ศรีสุพรรณ เลขฯ ป.โท รุ่น 6/1 ที่ให้ความช่วยเหลือ และเพื่อนๆ ร่วมรุ่นที่ติดตามถามถึงด้วยความเป็นห่วง ขอขอบคุณน้อง ๆ เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน ณ สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาทุกคนที่ช่วยประสานงาน และอำนวยความสะดวกเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชากรจนผู้วิจัยสำเร็จการศึกษาได้

สมหวัง อาลัยญาติ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ	๗
สารบัญตาราง	ฎ
สารบัญภาพประกอบ.....	ฏ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
สมมติฐานการวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดและหลักการของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา.....	9
ความสำคัญของภาวะผู้นำ.....	9
ความหมายของภาวะผู้นำ.....	10
องค์ประกอบของภาวะผู้นำ.....	12
คุณลักษณะภาวะผู้นำ.....	14
บทบาทของภาวะผู้นำ	17
บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา.....	19
ทฤษฎีและแนวคิดภาวะผู้นำ	20
ทฤษฎีภาวะผู้นำ	20

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
2 (ต่อ)	แนวคิดภาวะผู้นำ	22
	แนวคิดและหลักการของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	24
	แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา.....	24
	การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา.....	25
	หลักการสำคัญของการประกันภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	27
	บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาระบบการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา	28
	ยุทธศาสตร์ของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา.....	28
	มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	30
	มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน	31
	มาตรฐานด้านการเรียนการสอน	31
	มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษา.....	31
	มาตรฐานด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้.....	32
	สภาพบริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2	32
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	33
	งานวิจัยในประเทศ	33
	งานวิจัยต่างประเทศ.....	36
	สรุปแนวคิดและหลักการที่นำไปสู่กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	37
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	39
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย	39
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	41
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	43
	การวิเคราะห์ข้อมูล	43
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	44

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 45
ตอนที่ 1	ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 45
ตอนที่ 2	ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 47
ตอนที่ 3	ผลการวิเคราะห์ผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 53
ตอนที่ 4	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษา กับผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 58
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 61
วิธีดำเนินการวิจัย 61	
สรุปผลการวิจัย 61	
อภิปรายผล 62	
ข้อเสนอแนะ 63	
บรรณานุกรม 65	
ภาคผนวก 72	
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ 73	
ภาคผนวก ข หนังสือเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ 75	
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล 77	
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย 79	
ภาคผนวก จ ค่า IOC ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ 84	
ประวัติย่อผู้วิจัย 91	

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอำเภอ	40
2	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามสถานภาพ	46
3	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาวะผู้นำทางการสอนของผู้บริหาร สถานศึกษา.....	47
4	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สถานศึกษา.....	48
5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาวะผู้นำทางจริยธรรมของผู้บริหาร สถานศึกษา.....	49
6	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาวะผู้นำการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร สถานศึกษา.....	50
7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาวะผู้นำที่ต้องการแก้ปัญหาของผู้บริหาร สถานศึกษา.....	51
8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาวะผู้นำทางด้านการจัดการของผู้บริหาร สถานศึกษา.....	52
9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาวะผู้นำในภาพรวมของผู้บริหาร สถานศึกษา.....	53
10	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา.....	54
11	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มาตรฐานด้านการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา....	55
12	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษา.....	56
13	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มาตรฐานด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษา.....	57

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
14	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในภาพรวมตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา.....	57
15	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กับผล การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2.....	59
16	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ระหว่างคะแนนภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษากับผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และค่าสัมประสิทธิ์ ของการกำหนด.....	60

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
2 องค์ประกอบของภาวะผู้นำ.....	14
3 ความจำเป็นในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา.....	26

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา